

Tartarus de Lendenaria comes assiduus, cujus majores per seditionem pulsi Verona fuerant. Hic vero impurus, & in omne facinus audax, imbecillum juvenis animum facile quovis impellebat, acuebatque ejus desideria, & ut exqueretur fautor aderat. Erat autem super hæc (88) Ubertinus animo magno, acerrimoque ingenio, cui & audacia ingens suberat, & promptæ non deerant manus. Id cum ex multis aliis, tum vero maximè ex Guilielmi Dentis cæde, intelligi potuit; qui cum esset ex Nobili Familia Lemizonum, amicis atque opibus potens, & in quarterio Pontis molendinorum facile primus (omitto quòd Ubertino bis sanguine conjunctus) tamen ab eo ante proprias ædes confosus est, comitante eo, quem dixi, Tartaro omnium artifice scelerum; inutilis est enim ad carpendum rectum iter dux malus. Orta est autem dissidii causa ex meretricula, quam uterque illorum amabat: ita plerumque res leves magnarum motionum causa sunt. Ex hoc namque momento Carrariensis quidem Familia in discrimen venit, ut aut vita omnes excederent, aut saltem patria, Urbis verò ut præsens status everteretur. Nam post ejusmodi cædem cum Ubertinus & Tartarus clam in Urbe perseverarent, Pollio de Beccadellis de Bononia ejus temporis Prætor diripi jussit eorum domos ac dirui, eosque exilii damnavit: quo illi metu Urbe cesserunt. Ob ignominiam autem publicè diruptarum ædium ad Canem de la Scala, qui tunc Paduanis infestus erat, se transferunt, futuri hostes & suorum & patriæ. Cunctaque convenerant, & erant ab his obsides dari; verùm precibus aliorum Carrariensium, qui in Urbe erant, ab eo proposito revocati sunt, suosque obsides tunc demum receperunt, cum & illi suos, qui Nicolai de Carraria nomine suspecti apud Urbem habiti, datis licet obsidibus, ad Canem defecerunt; convenitque de permittendis obsidibus eo tempore, quo Nicolaus infestus Patriæ ad Buvolentam castra habebat. Sed neque hoc loco consistere ea res potuit; Paulus enim Dente, cui ex interitu fratris alte dolor infederat (fuerat enim Guilielmo germanus, tamen originis nothæ) cum quibusdam conjurationem inivit, in fratris ultionem indignè perempti, ad delendos omnes, aut certe pellendos Urbe Carrarienses; nec eum retrahebat, quòd qui in Urbe supererant, infantes atque infæci cædis fuerant, quòdque auctores criminis rite damnati erant. Nonnullos verò magnitudinis eorum invidia stimulabat, qui esse eos in Urbe longe omnium primos, non satis æqua mente ferre poterant; & arbitrabantur facile fore, ut quomodo antea illi Ronchos & Alticlinos per seditionem ex insperato concitam pepulissent, mortique coegissent, ita nunc ipsi subito incurfu pellerentur cedentes, aut resistentes opprimerentur. Itaque quarto ferme post mense quàm ea evenerant, Paulus constitutus ex sententia rebus ad plateas primus insultum fecit, sciens in civilibus dissensionibus eos plurimum superiores esse solere, qui præoccupassent, tamen eum hæc ratio in præsens fessellit; eratque ejus equitatus non sanè major quàm equitum sedecim, peditum verò ad summum quinquaginta; reliqui enim ex conjuratis domi taciti manebant, tempus observantes, ut suscitato per istos tumultu, & ipsi erumperent, multitudinemque concitarent. Qui cum Paulo venerant, Vivere Populum, & mori Carrarienses proditores, una voce

A omnes acclamabant; protinusque ad ædes Marfilii, & Opizonis, quòd erant vicinæ plateis, ecurrerunt. Eò loci commissa cum familiaribus pugna (nam Domini quidem aberant) unus ex Opizonis familiaribus, Papardella dictus, occubuit, itemque è contrario unus ex his, qui se cum Paulo obrulerant. Cùmque objectis sibi postibus, desuper telis petiti nihil proficere, magnum valerent, ad plateas redeunt, iisdem semper vocibus usi, quas initio tumultus ediderant. Concessisse autem cum his Pollionem, quoque Prætozem, hinc constitit, quòd concitare in eos Populum pulsu campanæ conatus sit. Ad illos igitur, quoniam loca publica primi occupaverant, sit plebis concursus, erantque in eorum parte signa atque arma publica.

B Carrarienses autem periculi sui admoniti, quòd grave manifestumque imminerebat, celeriter in equis armati conveniunt, & cum paucis amicis, qui subsidii causâ ad eos concesserant, & ipsi quoque se in plateas offerunt, vita malentes quàm Civitate cedere, aut dignitate. His ex adverso Paulus cum suis occurrit; acriter inter partes committitur certamen; & jam ferme integram horam pugna duraverat, fortuna in neutram partem inclinante, cum tandem advenere Theutonies, qui de publico stipendia in Urbe merebant. Hi & si Paulo Dentis fuerent, in quem omnem Populi favorem derivatum arbitrabantur, pro pace tamen in præsens interposuere se. Itaque jusserunt, ut Carrarienses primi plateis excederent, Paulum itidem facturum in sua fide recipientes. Obtemperaverunt illi, quòd omnia mallent quàm vinci, & quòd hoc ipso vicisse videbantur, qui non cederent hostibus victi. Paulus verò, cum digredientis speciem exhibuisset, eodem rediit, protinus memor, hoc ingenio usos Carrarienses proxima civili dissensione inimicos superasse. Igitur & illi re cognita rediere, ac tum demum ex integro, quasi nihil actum superiore congressu; res acerrimè gerunt. Carrarienses enim cum ab omnibus destitutos se viderent, atque in primis à Polliione, quem ipsi Prætozem acciri curaverant, in se ipsos spem suam collocaverunt, ac veluti

D saluti desperantes, quæ res eis salutem sola peperit, pugnant, Paulus verò, quòd & turpe sibi putaret cedere, qui prior appellasset, & periculosum vinci ab iis, quos in se ipse provocasset, summa vi atque ingenio & ipse certabat, cui neque robur, neque audacia, aut bellandi peritia ulla deerat. Sed hic demum cum esset ab his, qui unâ venerant, destitutus, desperatis jam rebus cedere coactus est. Recta igitur domum declinans, sumto ante ulnas suas Guilielmi fratris parvulo, Trivillas Oppidum, quòd eorum erat, concessit. Illud autem Carrariensibus magnum momentum ad victoriam fuit, quòd eorum singuli in ea pugna rem suam gerere se arbitrabantur; qui verò cum Paulo venerant, alienam; quorum alii quidem metu diverterunt ob atrocitatem pugne, alii verò spe veniæ, à quibus nisi esset Paulus destitutus, eam profecto diem lacrymosam insigne clade Carrariensibus edidisset; nam in ea pugna omnes fuere variis vulneribus faucii. Præter ceteros autem Opizo, de quo non est à nobis super hoc aut habita, aut habenda alibi mentio, ictu gladii quatuor ex ore dentes expulit. Verùm hi, ut erat animus ira fervidus, vulnera nihil pensantes, protinus Paulum, si fortè domi redidisset, insequuti sunt plebe comitante; nam

in

(88) MSS. ambo addunt: natura.